

SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. Fakss: 67830770. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2024. gada 5. februārī

Satversmes tiesas 3. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kusiņš, tiesneses Anita Rodiņa un Jautrīte Briede,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 3/2024),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt likuma “Par zemes īpašumu atsavināšanu valsts vajadzībām valsts lidostu uzņēmuma “Rīga” teritorijā” 5. pantu un 1. pielikumu, ciktāl tie attiecas uz [..] piederošo nekustamo īpašumu (turpmāk arī – apstrīdētās normas) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. un 105. pantam un spēkā neesošu no [datums].

2. Likums “Par zemes īpašumu atsavināšanu valsts vajadzībām valsts lidostu uzņēmuma “Rīga” teritorijā” noteic valsts labā no privātpersonām atsavināmos zemesgabalus un to īpašniekiem piešķiramo kompensāciju apmēru. Saskaņā ar likuma 5. pantu šā likuma 1. pielikumā norādītais nekustamais īpašums ierakstāms zemesgrāmatā uz valsts vārda, pamatojoties uz šo likumu un valsts akciju sabiedrības “Latvijas Hipotēku un zemes banka” apliecinājumu par naudas ieskaitīšanu 1. pielikumā minēto personu kontos. Pielikumā citstarp ir identificēts [..] piederošs nekustamais īpašums un par tā atsavināšanu piešķiramā kompensācija.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. –19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta likuma normu satversmība. Tādējādi pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt no Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkta izriet prasība pieteikumā minēto uzskatu pamatot.

Atbilstoši Satversmes tiesas likumam personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 5. punktu*). Turklāt jāpastāv tiešai saiknei starp personas pamattiesību aizskārumu un pieteikumā apstrīdēto normu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12. punktu*).

Pieteikumā ir ietverts lietas faktisko apstākļu izklāsts, citētas tiesību normas un vispārējās jurisdikcijas tiesu nolēmumi, kā arī norādīts Pieteikuma iesniedzēja viedoklis par pareizāko lietas risinājumu. Proti, no pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka [..] 2020. gadā vērsās vispārējās jurisdikcijas tiesā ar prasību pret Latvijas valsti par kompensācijas piedziņu saistībā ar nekustamā īpašuma atsavināšanu bez taisnīgas atlīdzības samaksas. Pirmās un otrās instances tiesas prasību

noraidīja, jo secināja, ka ir iestājies prasības noilgums, bet Senāts rīcības sēdē atteicās ierosināt kasācijas tiesvedību. Kā tas secināms no pieteikumam pievienotajiem tiesu nolēmumiem, tiesvedības laikā konkrētajā civillietā Pieteikuma iesniedzējs ir atzīts par [..] tiesību pārņēmēju šajā civillietā. Pēc Pieteikuma iesniedzēja ieskata viņam kā [..] tiesību pārņēmējam esot radīts tiesību uz īpašumu aizskārumš, kā arī esot pārkāpti vairāki no Satversmes 1. pantā izrietoši vispārējie tiesību principi, jo ar apstrīdētajām normām [..] neesot noteikta samērīga un taisnīga atlīdzība par nekustamā īpašuma atsavināšanu valsts labā, kā arī, noraidot prasību uz tā pamata, ka ir iestājies prasības noilgums, pārkāptas tiesības uz taisnīgu tiesu.

Tomēr Pieteikuma iesniedzējs nav sniedzis pamatojumu uzskatam, ka apstrīdētās normas rada pamattiesību aizskārumu tieši viņam. Apstākļi, ka persona pārņem citas personas prasījumus konkrētas civillietas ietvaros, pats par sevi nenozīmē, ka šai personai ir radīts pamattiesību aizskārumus, kas ir priekšnoteikums pieteikuma iesniegšanai Satversmes tiesā.

Turklāt no pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēju neapmierina civillietas par kompensācijas piedziņu iznākums, un viņš vēlas panākt atšķirīgu, sevis sniegtajai tiesību normu interpretācijai atbilstošu lietas risinājumu. Tomēr Satversmes tiesa nepārvērtē tiesību normu interpretācijas un piemērošanas jautājumus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2017. gada 17. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2017-01-01 11. punktu*). Jāuzsver, ka vispārējās jurisdikcijas tiesas savos nolēmumos nav norādījušas, ka [..] nepienāktos kompensācija no valsts. No nolēmumiem izriet, ka tiesa prasību noraidīja, jo secināja, ka ir nokavēts 10 gadu termiņš, kurā bija īstenojamas tiesības prasīt šādu kompensāciju. Tādējādi no pieteikuma nav gūstams apstiprinājums tam, ka tieši apstrīdētās normas, nevis civillietā piemēroto Civillikuma normu interpretācija un piemērošana konkrētajos tiesu nolēmumos rada Pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskārumu.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

7. Papildus kolēģija vērš Pieteikuma iesniedzēja uzmanību uz Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu, kas noteic, ka persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Minētā norma nozīmē, ka pirms vērsšanās Satversmes tiesā personai ir jābūt aktīvai savu tiesību aizsardzībā un jādara viss saprātīgi iespējamais sava pamattiesību

aizskāruma novēršanai. Tiesiskās noteiktības nodrošināšanai tiesību sistēmā pastāv regulējums par to, kādā veidā ir izmantojami vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi. Viens no šī tiesiskā regulējuma elementiem ir prasības pieteikuma iesniegšanas termiņš, kuru neievērojot, iestājas prasības noilgums. Tālab, ja persona vēršas Satversmes tiesā pēc tam, kad tās sniegtā prasība civillietā ir noraidīta 10 gadu noilguma dēļ, tai ir jāpamato, ka konkrētajā situācijā ir izmantoti vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi jeb ka persona ir darījusi visu saprātīgi iespējamo savu pamattiesību aizskāruma novēršanai.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 3. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 3/2024).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Gunārs Kusiņš